

Amateka Ahishwe y'Umurongo wa Mirongo Ine — Nimeru Makumyabiri

Ibyago bya Kabiri — Igice cya Karindwi — Ezekiyeli

Jeff Pippenger
2026-07-29

Ni ugusobanukirwa kwa Bibiliya kwemewe kumenya ko umuhanuzi Ezekiyeli yari afite imyaka mirongo itatu mu mirongo ibanza y'igitabo cye.

Nuko mu mwaka wa mirongo itatu, mu kwezi kwa kane, ku munsu wa gatanu w'uko kwezi, nkiri hamwe n'imbohe ku ruzi rwa Kebari, ijuru rirakinguka, mbona ibyerekeza by'Imana. Ku munsu wa gatanu w'uko kwezi, uwo wari umwaka wa gatanu w'ubunyage bw'umwami Yehoyakini, ijamba ry'Uwiteka riza kuri Ezekiyeli umutambyi, mwene Buzi, mu gihugu cy'Abakaludaya ku ruzi rwa Kebari; kandi ukuboko k'Uwiteka kwari kuri we aho hantu. Ezekiyeli 1:1–3.

Hari abemera ko “umwaka wa mirongo itatu” ushingiyeye ku ruziga rwihariye rwa yubile, rwatangiranye n'umwami Yosiya kandi rurangirana n'umurongo wa mbere w'igice cya mirongo ine.

Mu mwaka wa makumyabiri n'itanu w'ubunyage bwacu, mu ntangiriro z'umwaka, ku munsu wa cumi w'ukwezi, mu mwaka wa cumi n'ine nyuma y'uko urwo murwa rusenywe, kuri uwo munsu nyir'izina ukuboko k'Uwiteka kwari kuri jye, maze anjyana aho. Ezekiyeli 40:1.

Abahanga mu kubara ibihe bya Bibiliya bashyira umurongo wa mbere w'igice cya mirongo ine ku itariki ya 28 Mata cyangwa iya 22 Ukwakira, 573 mbere ya Kristo. Abahanuzi bese bagaragaza iminsi y'imperuka, bityo itariki y'ugwa ya 22 Ukwakira, 573 mbere ya Kristo ni yo tariki ya omega y'umurongo watangiyeye imyaka mirongo itanu mbere yaho mu cyitwa “Pasika Ikomeye ya Yosiya” ku wa 5 Gicurasi, 622 mbere ya Kristo.

Umubare mirongo itatu ni ikimenyetso cy'abatambyi bagombaga kuba bafite imyaka mirongo itatu igihe batangiraga umurimo wabo. Niba umurongo wa mbere kugeza ku wa gatatu wa Ezekieli 1 werekane ko Ezekieli yari afite imyaka mirongo itatu, cyangwa niba ari ikimenyetso gusa cy'umutambyi, na bwo yari kugereranywa n'ufite imyaka mirongo itatu. Niba imyaka mirongo itatu ivugwa mu murongo wa mbere ari, nk'uko abandi babyemera, isobanura umwaka wa mirongo itatu uhereye kuri Pasika Ikomeye ya Yosiya yo mu 622 mbere ya Kristo, ingaruka z'ubuhanuzi ziracyari zimwe.

Yosiya bisobanura “urufatiro,” kandi Pasika ye Ikomeye yatangiye igihe cya yubile cyarangiyeye ku wa 22 Ukwakira ku Munsi w'Impungano mu wa 573 Mbere ya Kristo. “Umurongo wa yubile” uva kuri Yosiya ukagera ku wa 22 Ukwakira uhuje n'amateka yo kuva mu 1840 kugeza mu 1844. Imfatiro zo mu 1840 zagereranyijwe n'umwami Yosiya kandi n'undi witwaga Yosiya Litch. Ku wa 22 Ukwakira hagereranyijwe n'ihembe ry'impanda ya yubile rivuzwa hamwe n'ihembe

ry'Umunsi w'Impongano.

Kandi uzibare amasabato arindwi y'imyaka, ni ukuvuga inshuro ndwi z'imyaka irindwi; kandi igihe cy'ayo masabato arindwi y'imyaka kizakubera imyaka mirongo ine n'icyenda. Hanyuma uzavuze ihembe ry'umwaka wa yubile ku munsi wa cumi w'ukwezi kwa karindwi; ku munsi wo gukuraho ibyaha muzavuze ihembe mu gihugu cyanyu cyose. Abalewi 25:8, 9.

Ezekiyeli ashyirwa mu murongo wa Yubile uva ku mwami Yosiya ukagera ku wa 22 Ukwakira, umurongo ugereranya marayika wa mbere n'uwa kabiri bo mu Ibyahishuwe igice cya cumi, uhareye mu 1840 ukageza mu 1844. Ezekiyeli agereranya Abamilerite b'abamarayika ba mbere n'uwa kabiri, kandi agereranya n'ibihumbi ijana na mirongo ine na bine by'umumarayika wa gatatu. Ezekiyeli agereranya ubutambyi bw'ibihumbi ijana na mirongo ine na bine, ariko ikimenyetso cy'ubuhanuzi nyamukuru ni uko ari umuhanuzi.

Umuhanuzi, Umutambyi n'Umwami

Hari abantu batatu bo muri Bibiliya batangiye umurimo bafite imyaka mirongo itatu. Hamwe na Ezekiyeli harimo Dawidi na Yosefu. Kubera ko bese batangiye umurimo bagejeje ku myaka mirongo itatu, bese ni abatambyi. Dawidi ni ikimenyetso cy'umwami, Yosefu ni umutambyi, kandi Ezekiyeli ni umuhanuzi mu bwami bw'icyubahiro bw'impande eshatu bugizwe n'umuhanuzi, umutambyi n'umwami.

Nyamara uko twashyira umuhanuzi Ezekiyeli nk'ikimenyetso kose, ni umutambyi, kandi iyo ashyizwe ku murongo wa yubile uhareye kuri Yosiya ukageza ku wa 22 Ukwakira, Ezekiyeli aba ari umutambyi wagombaga kugereranya umutambyi wo mu gihe cyo gushyiraho ikimenyetso cy'abihumbi ijana na mirongo ine na bine, nk'uko byagereranyijwe n'amateka yo kuva mu 1840 kugeza mu 1844 no kuva ku mwami Yosiya kugeza ku wa 22 Ukwakira, 573 Mbere ya Kristo.

Makumyabiri n'abiri

Bibiliya iragaragaza neza ko Ezekiyeli yakoze umurimo wo guhanura mu gihe cy'imyaka makumyabiri n'ibiri. "Makumyabiri n'ibiri" ni ikimenyetso cy'abantu ibihumbi ijana na mirongo ine na bine, ari bo ibendera ry'Ubumana bwahujwe n'ubumuntu. Mu mateka ashushanyijwe kuva kuri Pasika ya Yosiya kugeza ku munsi mukuru wa Yubile wo ku wa 22 Ukwakira uvugwa mu gice cya mirongo ine, Pasika ya Yosiya yagereranyaga umurimo wa Yosiya Litch mu 1838 no mu 1840. Uwo umurimo wari uwo kugaragaza ubuhanuzi bw'ibihe by'ishyano rya mbere n'iryakabiri. Ubu noneho birashobora kugaragara ko ubuhanuzi bw'ishyano rya mbere n'iryakabiri ari bunini cyane kurusha uko abapayoniya babusobanukiwe.

Ezekiyeli, nk'umuhanuzi wa Bibiliya, agaragaza mu nyandiko ze amatariki yihariye kandi asobanutse kurusha undi mwanditsi uwo ari we wese wo muri Bibiliya.

Ezekieli ni we omega y'ihame ringana n'umwaka mu buhanuzi bwa Bibiliya. Mu gitabo cyo Kubara, ukuvugwa kwa mbere, ari ko alfa, k'ihame ry'umunsi ungana n'umwaka kugaragarira mu bugome bwa mbere i Kadeshi, bwateye imyaka mirongo ine yo kuzerera mu butayu. Ubugome bwa nyuma, cyangwa se ubw'omega, bugereranywa na Ezekieli mu gice cya kane, ubwo

Yerusalemu yarimburwaga.

Alufa

Nk’uko umubare w’iminsi mwasuzumye icyo gihugu wangana, ni ukuvuga iminsi mirongo ine, buri munsu ugahwana n’umwaka umwe, ni ko muzikorera gukiranirwa kwanyu imyaka mirongo ine, kandi muzamenya icyo ari cyo kwamburwa isezerano ryanjye. Ni jye Uwiteka wabivuze; ni ukuri, ibi nzabikorera iri teraniro ribi ryose ryishyize hamwe kundwanya: muri ubu butayu ni ho bazashiriramo, kandi ni ho bazapfira. Kubara 14:34, 35.

Omega

Nuko uryamire ku rubavu rwawe rw’ibumoso, urushyireho gukiranirwa kw’inzu ya Isirayeli; ukurikije umubare w’iminsi uzaba ururyamyeho ni ko uzatwara gukiranirwa kwabo. Kuko ngushyizeho imyaka yo gukiranirwa kwabo, ikurikije umubare w’iminsi, iminsi magana atatu na mirongo cyenda; bityo ni ko uzatwara gukiranirwa kw’inzu ya Isirayeli. Kandi nujya kurangiza iyo minsi, uzongere uryame ku rubavu rwawe rw’iburyo, maze uzatwara gukiranirwa kw’inzu ya Yuda iminsi mirongo ine: ngushyiriyeho buri munsu kuba umwaka umwe. Ni cyo gituma uzerekeza mu maso hawe ku kugotwa kwa Yerusalemu, kandi ukuboko kwawe kuzaba kwambaye ubusa, maze uzahanure uyirwanya. Ezekiyeli 4:4–7.

Kadeshu n’irimuka rya Yerusalemu bigereranya ubugome bwo kwigomeka bwa alfa na omega, bugaragaza ihame ry’“umunsi ungana n’umwaka.” Ihame ry’“umunsi ungana n’umwaka” ni ryo tegeko ry’ingenzi ry’Abamillerite, no mu mateka yo kuva mu 1840 kugeza mu 1844, nk’uko byagereranyijwe mu murongo wa Yubile uhariye ku mwami Yosiya ukageza ku wa 22 Ukwakira. Ezekiyeli agaragaza amatariki menshi kurusha undi muhanuzi uwo ari we wese. Muri ayo matariki ya Ezekiyeli, umurongo wa Yubile uramenyekana, ugahuza ubuhamya bwa Ezekiyeli mu buryo butaziguye n’amateka y’umumarayika wa mbere n’uwa kabiri, hanyuma nyuma yaho n’amateka y’umumarayika wa gatatu.

Hamwe n’“umurongo wa Yubile,” Ezekiyeli aramya ku rubavu rwe iminsi magana atatu na mirongo cyenda, hanyuma akaramya ku rundi rubavu iminsi mirongo ine. “Magana ari na mirongo itatu” ni ikimenyetso cy’amasezerano ya kera n’ay’ubushya, kuko isezerano ry’isezerano ryahawe Aburamu ry’imyaka magana ari y’ubunyage muri Egiputa ryabonye umuhamya wa kabiri w’imyaka mirongo itatu ku ntumwa Pawulo. Hamwe, Aburamu, (nyuma yaho Aburahamu) wo “mu bya kera,” na Sawuli, (nyuma yaho Pawulo) wo “mu bushya” bahuje ubuhamya bwabo kugira ngo bashyireho imyaka magana ari na mirongo itatu nk’ikimenyetso cy’isezerano rihoraho. “Iminsi magana atatu na mirongo cyenda” “uzikorezwa gukiranirwa kw’inzu ya Isirayeli.” “Kandi” “uzikorezwa gukiranirwa kw’inzu ya Yuda iminsi mirongo ine.” Hamwe, urubavu rw’iburyo n’urw’ibumoso birangana na Aburamu na Pawulo.

Isezerano ryahoraga rishingiye ku kumvira cyangwa kutumvira—ubugingo cyangwa urupfu. Ihame ry’umwaka-ku-munsu mu mateka y’Abamillerite ryari ikibazo cy’ubugingo cyangwa urupfu, kandi ayo mateka yatangajwe na marayika wa mbere nk’ubutumwa bwiza bw’iteka ryose. “Ubutumwa bwiza” ni ikibazo cy’ubugingo cyangwa urupfu, kandi ikibazo cy’igeragezwa

cy'ubugingo cyangwa urupfu mu mateka y'Abamillerite cyashyizwe mu rwego rw'ihame ry'uko umunsi uhwanyeye n'umwaka. Ubuhanuzi bwahaye imbaraga ubutumwa bwa marayika wa mbere bwari ubuhanuzi bw'imyaka magana atatu na mirongo cyenda n'umwe n'iminsi cumi n'itanu bwa ishyano rya kabiri. Muri ya minsi magana atatu na mirongo cyenda Ezekiyeli yarambariye ku rubavu rwe rw'ibumoso harimo ishusho y'ubuhanuzi bw'igihe bw'imyaka magana atatu na mirongo cyenda n'umwe n'iminsi cumi n'itanu bwa ishyano rya kabiri. Bisaba ubushishozi bw'ubuhanuzi kugira ngo ugabanye neza ubuhanuzi, ariko icyo si ikindi uretse umurimo ukomeza w'Intare yo mu muryango wa Yuda ikuraho ibimenyetso ku butumwa bwo gutaka kwa saa sita z'ijoro.

Nshimangira ko Ezekiyeli agomba gufatwa nk'ikimenyetso cy'ab'ibihumbi ijana na mirongo ine na bine, ariko cyane cyane nk'ikimenyetso cy'impano y'Umwuka w'Ubuhanuzi, yaba igaragazwa nk'ukwihishura k'umuhanuzi wo mu minsi ya nyuma, cyangwa nk'ukwihishura kw'ubwoko bw'isezerano bwumva ihame ry'uburyo bw'umurongo ku murongo.

Mvuga yuko umucyo wa Ezekiyeli ku buhanuzi bw'imyaka magana atatu na mirongo cyenda n'umwe n'iminsi cumi n'itanu uhuye n'umuntu ufite uburoso bw'umukungugu uterera imitako mu isanduku nini kurushaho.

Nshimangira ko umucyo ukomoka kuri Ezekiyeli ari kimwe mu bice by'ingenzi by'ubutumwa bw'ibuye risoza inyubako, igihe urusengero ruzaba rwuzuye.

Ezekiyeli ari ku wa 22 Ukwakira mu murongo wa mbere w'igice cya mirongo ine, kandi ni aho yeretswe iyerekwa ry'urusengero rw'igihe kizaza. Urwo rusengero ni urw'abana ibihumbi ijana na mirongo ine na bine, kandi Ezekiyeli ni ikimenyetso cy'uwo mubare. Iryo tsinda rizaba ryaratsinze ibigeragezo bibiri mbere y'uko rigera ku cya gatatu kandi ari cyo kigeragezo ndakuka. Ezekiyeli agaragazwa nk'uhabwa umucyo we mu rusengero, bityo umucyo atanga nk'ikimenyetso uhagararira umucyo uza igihe ubwoko bw'Imana bwinjiye Ahera Cyane, mu buryo bujyanye na Daniyeli igice cya cumi.

Umucyo w'Ibyahishuwe bya Yesu Kristo byakuweho ikimenyetso, ukuweho ikimenyetso mbere gato y'uko igihe cy'imbabazi gifungwa.

Arambwira ati: "Ntugafunge amagambo y'ubuhanuzi bw'iki gitabo, kuko igihe kiri bugufi. Ukiranirwa nakomeze akiranirwe; uwanduye nakomeze yandure; umukiranutsi nakomeze akiranyuke; n'uware nakomeze yere." Ibyahishuwe 22:10, 11.

"igihe kiri bugufi" mbere gato y'uko igihe cy'imbabazi kirangira mu murongo wa cumi n'umwe, kandi bityo Ibyahishuwe bya Yesu Kristo bikaba bidafunzwe muri icyo gihe, kuko "igihe kiri bugufi."

Ibyahishuwe Yesu Kristo, ibyo Imana yamuhaye ngo yereke abagaragu bayo ibikwiriye kubaho vuba; maze ibimenyekanisha amutumaho marayika wayo ku mugaragu wayo Yohana: wahamije ijamba ry'Imana n'ubuhamya bwa Yesu Kristo n'ibyo yabonye byose. Hahirwa usoma n'abumva amagambo y'ubu buhanuzi, bakitondera ibyanditswemo: kuko igihe kiri bugufi. Ibyahishuwe 1:1–3.

Igihe cy’igeragezwa kirarangira ku Badiventisiti b’Umunsi wa Karindwi b’i Lawodikiya ku itegeko ryo ku Cyumweru, kandi Ubwadiventisiti bugeranywa na Yerusalemu mu gice cya cyenda cya Ezekiyeli. Aho, abaniha kandi bakaririra ibizira bikorerwa mu gihugu no mu itorero ni bo bahabwa ikimenyetso. Gushyirwaho ikimenyetso bibaho igihe imiyaga y’iburasirazuba y’Isilamu irimo kurakaza amahanga, mbere gato y’uko igihe cy’igeragezwa kirangira. Mu gice cya munani cya Ezekiyeli, ibihe bine by’Ubwadiventisiti bisozwa n’igihe cya kane, gishushanywa n’abayobozi makumyabiri na batanu bunamira izuba.

Iryo yerekwa mu buryo bw’ikigereranyo umunsi umwe mbere y’itegeko ryo ku Cyumweru, cyangwa se mbere gato y’isozwa ry’igihe cy’imbabazi nk’uko bihagarariwe na gatandatu, gatandatu, gatandatu.

Nuko mu mwaka wa gatandatu, mu kwezi kwa gatandatu, ku munsi wa gatanu w’uko kwezi, igihe nari nicaye mu nzu yanjye, kandi abakuru b’Abayuda bari bicaye imbere yanjye, ukuboko k’Umwami Uwiteka kungwiraho aho. Nuko ndeba, mbona ishusho imeze nk’igisa n’umuriro: uhereye ku hantu hasa n’amatako ye ukamanuka, hari umuriro; kandi uhereye ku matako ye ukazamuka, hari igisa n’ubwirabure, nk’ibara ry’amber. Nuko arambura ikimeze nk’ukuboko, amfata agafunsi k’umusatsi wo ku mutwe wanjye; maze Umwuka andamiza hagati y’isi n’ijuru, anjyana i Yerusalemu mu iyerekwa ry’Imana, anjyana ku muryango w’irembo ry’imbere rireba i ruguru; aho hari intebe y’icyo gishushanyo cy’ishyari gitera ishyari. Kandi dore, ubwiza bw’Imana ya Isirayeli bwari aho, nk’uko byari biri mu iyerekwa nabonye mu kibaya. Ezekieli 8:1–4.

Iyerekwa ryo mu mwaka wa gatandatu, ukwezi kwa gatandatu n’umunsi wa gatanu ryaje mbere gato ya “666,” ikimenyetso cy’itegeko ryo ku Cyumweru, igihe igihe cy’imbabazi gifungwa ku Bwadiventisiti bwa Lawodikiya. Iryo yerekwa ryari “nk’iyerekwa” Ezekiyeli “yabonye mu kibaya.” Iyerekwa yabonye mu kibaya riboneka mbere yaho, mu gice cya gatatu.

Nuko ndahaguruka, njya ku kibaya; maze dore, ubwiza bw’Uwiteka bwari buhagaze aho, nk’ubwiza nabonye ku ruzi rwa Kebari; nuko nikubita hasi nubamye. Ezekiyeli 3:23.

Iyerekwa ry’“ikibaya”, ari ryo ryerekwa ryo mu mwaka wa gatandatu, ukwezi kwa gatandatu n’umunsi wa gatanu, ni ryo ryerekwa Ezekiyeli yari yarabonye mbere ku ruzi rwa Kebari.

Nuko mu mwaka wa mirongo itatu, mu kwezi kwa kane, ku munsi wa gatanu w’uko kwezi, nkiri mu bajanywe ho iminyago ku ruzi rwa Kebari, ijuru rirakinguka, mbona ibyo yeretswe n’Imana. Ezekiyeli 1:1.

“Amayerekwa y’Imana” Ezekiyeli “yabonye” ku ruzi rwa Kebari, yari iyerekwa ryo mu kibaya, ari na ryo ryari iyerekwa rya Ezekiyeli igice cya munani kugeza ku cya cumi na rimwe. Ayo mayerekwa yatanze mu rwego rw’uko Ezekiyeli yarebaga mu buturo bwera, ari ho iyerekwa ry’ikirahure cyo kureberamo rya “marah” ryo mu gice cya cumi risohozwa. Ezekiyeli agereranya abifatanya n’umucyo w’ubuhanuzi uva Ahera Cyane, ubwo Ibyahishuwe bya Yesu Kristo bizanwa ahagaragara mbere gato y’iherezo ry’igihe cy’imbabazi.

Iyo tumenye umurongo wa Yubile wa mwami Yosiya utangirira kuri Pasika ukarangirira ku wa 22 Ukwakira, tuba tugaragaje ikimenyetso cy'iminsi mikuru yo mu mpeshyi n'iminsi mikuru yo mu gihe cy'isarura nk'uko byashyizweho mu Balewi makumyabiri na gatatu. Aho, iminsi mikuru yo mu mpeshyi n'iyi mu gihe cy'isarura byashyizweho, buri yose ikaba ifite imirongo makumyabiri n'ibiri, nk'uko umurimo wa Ezekiyeli wamaze imyaka makumyabiri n'ibiri. Guhuza Ezekiyeli n'umwaka wa mirongo itatu w'uwo murongo wa Yubile bituma ivuka rye rihuzwa n'ububutse bwa Yosiya. Niba yari afite imyaka mirongo itatu mu mwaka wa mirongo itatu w'icyiciro cya Yubile, noneho Ezekiyeli yaba yaravutse mu gihe cy'ivugurura rya Yosiya.

Ezekiyeli ni ikimenyetso cy'abinjirana ukwizera Ahera Cyane. Bagezeyo babona amapine ari mu yandi mapine, agereranya uruhurirane rukomeye rw'imikoranire y'abantu. Nk'uko byari kuri Yohana mu Ibyahishuwe igice cya cumi, Ezekiyeli ahagarariye Abamileri, ariko by'umwihariko kurushaho ahagarariye abihumbi ijana na mirongo ine na bine. Ubuhanzu bwe bw'igihe bujyanye n'imyaka magana atatu na mirongo icyenda n'umwe n'iminsi cumi n'itanu, bujyanirana, bugaragaza urubanza rwa nyuma rw'Ubwadiventisiti bw'i Lawodikiya hamwe no kurimbuka kwa Yerusalemu, kandi bukubiyemo ubwiru bwa mirongo itatu n'umunani na mirongo ine.

Irikubiyemo ubusobanuro bw'ikimenyetso cy'imyaka magana ane na mirongo itatu.

Irimo igihe cy'imyaka ine kigereranywa na 1333 kugeza kuri 1337, 1449 kugeza kuri 1453, na 1840 kugeza kuri 1844.

Mu nyandiko itaha ni ho tuzatangirira gutekereza kuri iyi ngingo y'ingenzi cyane.

“Mu iyerekwa bahawe Yesaya, Ezekiyeli, na Yohana, tubona uburyo ijuru rifitanye isano ya hafi n'ibibera ku isi, kandi tukabona ukuntu Imana yita cyane ku bayibera indahemuka.” Testimonies, igitabo cya 5, 753.

“Kristo ubwe yari Umwami w'urusengero. Igihe yari kuruvamo, ikuzo ryarwo ryari kuzavaho—rya kuzo ryigeze kugaragara Ahera Cyane hejuru y'intebe y'imbabazi, aho umutambyi mukuru yinjiraga rimwe gusa mu mwaka, ku munsu mukuru w'impongano, ajyanye amaraso y'igitambo cyabagiwe (ashushanya amaraso y'Umwana w'Imana yamenetse ku bw'ibyaha by'abari mu isi), akayaminjagira ku gicaniro. Ubu ni bwo bwari Shekinah, ihema rigaragara rya Yehova.”

“Ubu bwiza ni bwo bwahishuriwe Yesaya, ubwo yagiraga ati: ‘Mu mwaka umwami Uziya yapfiriye, nabonye Uwiteka yicaye ku ntebe y'ubwami, ndende kandi ishyizwe hejuru, kandi ibishura by'umwenda we byuzuye urusengero’ [Yesaya 6:1–8 havuzwe].” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 4, 1139.

Iyerekwa bahawe Yesaya kigaragaza imimerere y'ubwoko bw'Imana mu minsi y'imperuka. Bafite umugisha wo kureba, babikesheje kwizera, umurimo uri gukorerwa mu buturo bwo mu ijuru. “Urusengero rw'Imana mu ijuru rurakinguka, maze mu rusengero rwayo haboneka isanduku y'isezerano ryayo.” Ubwo barebana ukwizera Ahera Cyane, bakabona umurimo wa Kristo mu buturo bwo mu ijuru, basobanukirwa ko ari ubwoko bufite iminwa ihumanye,—ubwoko iminwa yabwo kenshi yavuganye ubusa, kandi impano zabwo

ntiziyejeje ngo zikoreshe ku bw'ubwiza bw'Imana. Birakwiriye rwose ko bacika intege igihe bagereranya intege nke zabo no kudakwiriye kwabo n'ubutungane n'ubwiza by'imico ya Kristo y'ikuzo. Ariko niba bo, nka Yesaya, bazemera ko ibyo Uwiteka ashaka ko bikora ku mutima byawukoraho, niba bazicisha bugufi imbere y'Imana, hari ibyiringiro kuri bo. Umuheto w'isezerano uri hejuru y'intebe y'ubwami, kandi umurimo wakorewe Yesaya uzabakorerwamo. Imana izasubiza ibisabisho bituruka ku mutima wicishije bugufi.

“Intego y'iki gikorwa gikomeye kandi gikomeye ubwacyo cy'Imana ni uguteraniriza hamwe imiganda mu kigega cyo mu ijuru; kuko isi izuzuzwa ubwiza bw'Umwami. Noneho ntihakagire ucika intege abonye ubugome bwiganje kandi yumvise amagambo ava ku minwa ihumanye. Igihe imbaraga z'umwijima zizishyira ku murongo zirwanya ubwoko bw'Imana; igihe Satani azakoranya ingabo ze ku bw'intambara ya nyuma ikomeye, kandi imbaraga ze zisa n'izikomeye kandi hafi yo gutsinda byose, kureba mu buryo busobanutse ubwiza bw'Imana, intebe y'ubwami iri hejuru kandi yishyizwe hejuru, ihetswe n'umuheto w'isezerano, bizatanga ihumure, icyizere, n'amahoro.” Review and Herald, December 22, 1896.

Ku nkengeri z'umugezi wa Kibari, Ezekiyeli yabonye umuyaga ukaze usa n'uturuka mu majyaruguru, “igicu kinini, n'umuriro wizinga muri wo ubwawo, kandi wari ugoswe n'umucyo, no hagati yawo hameze nk'ibara ry'umuringa w'agaciro.” Hariho inziga nyinshi, zicengeranije, zayoborwaga n'ibiremwa bine bizima. Hejuru cyane y'ibyo byose “hari ishusho y'intebe y'ubwami, isa n'iboneka nk'ibuye rya safiro; kandi kuri iyo shusho y'intebe y'ubwami hariho ishusho imeze nk'iy'umuntu uyicayeho hejuru.” “No muri abo bakerubi habonekamo ishusho y'ikiganza cy'umuntu muni y'amababa yabo.” Ezekiyeli 1:4, 26; 10:8. Uko izo nziga zari zubatse byari bikomeye cyane ku buryo iyo wazibonaga bwa mbere zabonekaga nk'iziri mu kagari; ariko zagendaga mu bwuzuzanye butunganye. Ibiremwa byo mu ijuru, bikomezwa kandi biyoborwa n'ikiganza kiri muni y'amababa y'abakerubi, ni byo byasunikaga izo nziga; hejuru yabyo, ku ntebe y'ubwami ya safiro, hariho Uhoraho; kandi ikikije iyo ntebe y'ubwami hariho umukororombya, ikimenyetso cy'imbabazi z'Imana.

“Nk'uko ibimeze nk'inziga byari biyoborwa n'ukuboko kwari muni y'amababa y'abakerubi, ni ko n'imikoranire ikomeye kandi ivanze y'ibyabaye mu mibereho y'abantu iri muni y'ubutware bw'Imana. Hagati y'amakimbirane n'imivurungano by'amahanga, Uwo wicaye hejuru y'abakerubi aracyayobora ibibera mu isi.

“Amateka y'amahanga, yagiye asimburana buri rimwe rikagira igihe n'umwanya byagenewe, atazi ko ari ubuhamya bw'ukuri na bo ubwabo batari bazi icyo busobanura, aratubwira. Buri hanga na buri muntu wo muri iki gihe Imana yamugeneye umwanya muri gahunda yayo ikomeye. Uyu muni abantu n'amahanga barimo gupimwa n'urutsibo rufatwe mu kuboko kw'Udakora ikosa. Bose, ku bw'amahitamo yabo bwite, barimo kwihitiramo iherezo ryabo, kandi Imana iri gutegeka byose ngo isohoze imigambi yayo.”

“Amateka Uhoraho Mukuru, NDIHO, yagaragaje mu ijamba Rye, ahuza urunigi ku rundi mu munyururu w'ubuhanuzi, uhaye mu iteka ryahise ukageza mu iteka rizaza, atubwira aho turi uyu muni mu rugendo rw'ibihe, n'ibishobora gutegerezwanywa mu gihe kizaza. Ibyo ubuhanuzi bwose bwahanuye ko bizasohora, kugeza kuri iki gihe cya none, byamaze

kugaragara ku mapaji y'amateka, kandi dushobora kwizera tudashidikanya ko ibyose bikiri imbere bizasohozwa mu buryo bwabyo bukurikiranye." Education, 178.